

2

ΕΚΘΕΣΙΣ

Γ.Ε.Α./Υ.Π.Ε.
ΤΙΤΛΟΣ
ΦΑΚΕΛΟΣ 5027/6/F'
ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ
5027/556-5' 2

Τοῦ Ἐπισημηναγοῦ ἑν.Π.Α. ΣΑΚΚΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν
 Πολεμικῆς Ἐκθέσεως Γ.Ε.Α. περί τῆς δράσεως τῆς 32ας Μοίρας
 Βομβαρδισμοῦ κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν Πόλεμον τοῦ 1940-41
 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου ὑπηρέτησεν εἰς τὴν Μοῖραν
 ταύτην ὡς Ἐφεδρος Ἀρχισμηνίας, Βομβαρδιστῆς - Πολυβολητῆς.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη περιλαμβάνει σέ γενικῆς γραμμῆς τὴν προπαρασκευὴν τῆς Μοίρας ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουνίου 1940, ἡμερομηνία τοποθετήσεώς μου εἰς αὐτὴν, μέχρι 23.10.40 ὁλόκληρον τὴν πολεμικὴν δράσιν τῆς ὡς καὶ μερικὰ ἰδιαίτερα πολεμικὰ ἐπεισόδια. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκθέτω ὅπως τὰ ἐντελέφθην, τὰ εἶδα, τὰ ἄκουσα καὶ τὰ ἔζησα ὁ ἴδιος, τότε, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνη περίοδον καὶ τὰ ὅποια δὲν φαίνονται εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου, διατηρῶ ὅμως καθαρὰ εἰς τὴν μνήμη μου.

Τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν μαζὶ μὲ τῆς πολεμικῆς σελίδες τοῦ ἡμερολογίου πού κρατοῦσα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας μου εἰς τὴν Μοῖρα, ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου πησέως μου καὶ ἕνα ἀριθμὸν ἱστορικῶν φωτογραφιῶν παρμένων ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δράσιν τῆς Μοίρας, τα ὑποβόλω μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν σημαντικὸν ἱστορικὸν ὑλικὸν ἢ καὶ τὴν βάσιν πάνω εἰς τὴν ὁποία μπορεῖ νὰ στηριχθῆ ὑπευθύνως ἡ συγγραφὴ τῆς ἱστορίας τῆς 32ας Μοίρας Βομβαρδισμοῦ κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν Πόλεμον, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἅπαντα τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα ἔχον ἀπολεσθῆ.

Τὴν 1ην Ἰουνίου 1940, 33 ἔφ. Ἀρχισμηνίας εἶχαμε τελειώσει τὴν ἐκπαίδευσίν μας εἰς τὴν ΣΠ.Ε.Ε. στὸ Τατόι. Ἀπὸ αὐτοὺς μία ὁμάδα 13 Ἀρχισμηνιῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ὑποφαινόμενος τοποθετηθήκαμε εἰς τὴν 32α Μοῖρα Βομβαρδισμοῦ καὶ τὴν ἴδια μέρα φτάσαμε εἰς τὴν Μοῖρα, στὸ Ἀεροδρόμιον τῆς Ἐλευσίνας. Τὸ ἀεροδρόμιον αὐτὸ πού ἦταν εἰς τὴν καρδιά τοῦ θρυασίου πεδίου (Ἀρχαία ὀνομασία τοῦ κάμπου τῆς Ἐλευσίνας), εἶχε παύσει πιά νὰ εἶναι βοηθητικὸ καὶ εἶχε ἐξελιχθῆ εἰς μίαν ἀπὸ τῆς δύο τρεῖς καλύτερες πολεμικῆς βάσεις τῆς Ἀεροπορίας μας. Εἶχε πάρει τὴν ἐπίσημη ὀνομασία "Στρατοπέδον θρυασίου πεδίου".

Διοικητῆς τοῦ Στρατοπέδου ἦταν ὁ Σμήναρχος Καζᾶκος Κ. καὶ ὁποδιοικητῆς ὁ Ἐπισημηναγὸς Ποταμιᾶνος. Οὗτος ἦταν καὶ διοικητῆς τῆς 32ας Μοίρας Βομβαρδισμοῦ. Στὸ ἴδιον ἀεροδρόμιον, πλην τῆς Μοίρας μας, εἶχαν τὴν ἔδραν τους καὶ ἡ 33η Μοῖρα Βομβαρδισμοῦ τῶν ἀεροπλάνων ΒΑΤΛ καὶ ἡ Μοῖρα Διωξέως τῶν ΒΛΟCΗ.

Πρὶν ἀκόμη προφθάσουμε νὰ γνωρίσωμε τοὺς ἄλλους συναδέλφους μας πού ὑπηρετοῦσαν εἰς τὴν ἴδια Μοῖρα καὶ τὰ ἀεροπλάνα τῆς, τὸ Ἰνστιτούτον Ἀεροπορίας διέταξε τὴν μετακίνησιν τῆς Μοίρας εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον τῆς Νέας Ἀγχιάλου. Τὴν 3ην Ἰουνίου, δηλ. δύο ἡμέρες ἀπὸ τῆς τοποθετήσεώς μας εἰς τὴν Μοῖρα, ὄρισθησαν τὰ πληρώματα καὶ τὸ ἀεροπλάνον πού θὰ ἔπειρνε τὸ καθὲ ἕνα ἀπ' αὐτὰ καὶ ἤρχισεν ἡ ἀπογειώσις.

Είχαν φύγει ήδη 4 αεροπλάνα και έπρόκειτο να απογειωθώ τό 5ον όποτε έπέστρεφεν ένα αεροπλάνον μας με χειριστήν τόν Μοίραρχό μας φέρνοντας δυο-ρεστα νέα. Τό αεροδρόμιον τής Ν. Αγκιάλου είχε πλημμυρίσει από τή βροχή και ήταν ανατάλληλο πεδίο προσγειώσεως. Φυσικά τά υπόλοιπα αεροπλάνα δέν απογειώθηκαν και έματαιώθη ή μετακίνησις τής Μοίρας. "Υστερα από λίγες ώρες, τά νέα ήσαν θλιβερά. Έκ τών τριών άλλων αεροπλάνων όπου είχαν απογειωθώ, τό μέν ένα προσεγειώθη μέσα στό τέλμα από λάσπη και νερό του αεροδρομίου τής Ν. Αγκιάλου, τό δεύτερο στό αεροδρόμιον τής Λαρίσης και τό τρίτον έγινε συντρίμια στα κύματα του Παγασητικού κόλπου. Οί άνδρες του πληρώματος, ό Ανθ/γός Δαβάκης άνεψιός του μετέπειτα θρυλικού ήρωος τής Πένδου Συνταγματάρχου Δαβάκη, ό Ξφεδρος Αρχ/νίας Μιχάλης Γάκας και ό Υπολοχαγός μηχανικός έφονεύθησαν. Οί καιρικές συνθήκες τής περιοχής εκείνης ήταν τάσον δυσμενείς, ώστε ή Αεροπορία μας έχασε στην ίδια περιοχή τήν ίδίαν ήμέραν κι άλλο αεροπλάνο μιās άλλης Μοίρας με τρεις άνόμη αεροπόρους.

Αναφέρω τήν άπώλεια του αεροπλάνου τής Μοίρας μας για να δείξω τήν έλλειψιν που υπήρχε στα μέσα επικοινωνίας μεταξύ τούτων των αεροπλάνων και μεταξύ αεροπλάνων του έδάφους, έλλειψι τήν όποιαν έπλήρωσαν συχνά οι αεροπόροι μας κυρίως κατά τήν διάρκειαν του πολέμου όπως θα αναφέρω παρακάτω.

Δέν γνωρίζω εάν έλειτούργησε καλά ή Μετεωρολογική Ύπηρεσία και έδόθη όρθως ή διαταγή μετακινήσεως τής Μοίρας εις τό αεροδρόμιον τής Ν. Αγκιάλου εκείνη τήν ήμέρα. Έφ' όσον όμως διετάχθη και ήρχισεν ή μετακίνησις, ό Μοίραρχος κ. Ποταμιάνος, ό όποιος πολύ όρθως άπεγειώθη πρώτος, θα διέτασσε τά αεροσκάφη τής Μοίρας που είχαν ήδη απογειωθώ να επιστρέφουν στην βάσι τους, όπως έπραξε και ό ίδιος εάν υπήρχον μέσα επικοινωνίας μεταξύ των αεροπλάνων, έτσι δέν θα θρηνούσαμε τήν άπώλεια των συναδέλφων μας τους όποιους θεωρώ αυτούς πρώτους ήρωϊκούς νεκρούς τής Μοίρας μας διότι ή άποστολή τήν όποιαν εξέτελεσαν έγινετο κατά τήν διάρκειαν άστυρίας έπιφυλακής τής Μοίρας μας συνεπεία των συχνών τότε προσκλήσεων τής Ιταλίας έναντίον τής πατρίδος μας, ή όποία τελικά μας έπετέθη τόσον ύπουλα.

Η 32α Μοίρα Βομβαρδισμού ήταν μία από τίς καλύτερες που διέθετε τότε ή Αεροπορία μας διότι τά 12 αεροπλάνα της τύπου ΜΗΛΕΝΧΑΙΜ ήταν νεωτάτου τύπου.

Έν τούτοις ή Μοίρα δέν μπορούσε να συμμετάσχη εις ένα ένδεχόμενο πόλεμο και να εκπληρώση τήν άποστολή της γιατί είχε πολλές έλλείψεις τόσον στο ιπτάμενο προσωπικό της, όσο στα όργανα όπλισμού των αεροπλάνων. Από τό ιπτάμενο προσωπικό υπήρχαν μόνον οι χειρισταί, Βομβαρδισταί, πολυβοληταί, άσυρματισταί, αεροναυτίλοι δέν υπήρχαν. Έπειδή τά αεροπλάνα ήσαν έλαφροϋ βομβαρδισμού και τό πλήρωμα ήτο τριμελές έπρεπε ό βομβαρδιστής να κάνη και τή δουλειά του αεροναυτίλου, ό δε πολυβολητής τή δουλειά του άσυρματιστού.

Από τά όργανα όπλισμού υπήρχαν μόνο τά πολυβόλα και ό πίνακας λειτουργίας του συστήματος βομβαρδισμού. Σκοπευτικά μηχανήματα βομβαρδισμού φορείς βομβών, φωτογραφικά μηχανήματα, όργανα ένδοσυνεννοήσεως και επικοινωνίας μεταξύ αερο-

πλάνων ή αεροπλάνων και έδάφους, άπολύτως άπαραίτητα για την έπιτυχη έκτέλεση μιας πολεμικής άποστολής ή δέν ύπήρχαν, ή δέν είχαν τοποθετηθ^η στο άεροπλάνο. Ύπήρχαν όμως άσύρματοι, αλλά δέν έλει τούργησαν κατά την διάρκεια του πολέμου διότι όπως προανέφερα δέν ύπήρχαν άσυρματιστάι. Το Ύπουργείο Αεροπορίας προφανώς δέν έπρόφθασε να εκπαιδεύση άσυρματιστάς, να κάνη δηλ. τό ίδιο που έκανε με άλλες ειδικότητες για να επανδρώση την Μοίρα και φυσικά και τίς άλλες πολεμικές Μοίρες Βομβαρδισμού. Πράγματι για να εκπαιδεύση βομβαρδιστάς και πολυβολητές που έστερούντο παντελώς σι Μοίρες και μάλιστα σέ σύντομο χρονικό διάστημα λόγω του ότι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ^{ήδη} είχε αρχίσει και όπως έφαινοντο τά πράγματα ή Ελλάς θά έμπαινε σύντομα στον άγώνα, είχε την πρόνοια να πάρη έφέδρους Αξιωματικούς του Στρατού Ήρας που είχαν ήδη ύποστη την γενική στρατιωτική εκπαίδευση και είχαν μόλις άποφοιτήσει από τίς Σχολές Πεζικού Σύρου και Πυροβολικού Θεσσα/κης και *να ζού ένωμιδών* στη Σχολή Γεν. Έκπαιδς καή Είδ. (ΣΓΒΕ) στο Τατόι. Έτσι τό μεγάλο κενό που ύπήρχε στα πληρώματα της 32ας Μοίρας συνεπληρώθη ως προς τους Βομβαρδ. Πολυβολητάς την 1ην Ιουνίου 1940, την ήμέρα που ή όμάς των 13 Αρχισμηνιδών φθάναμε στο άεροδρόμιον της Έλευσίνας.

Πρέπει να σημειώσω, ότι ή Αεροπορία μας ήτο άκόμη νεοσύστατο όπλο, και ήταν έν μέρος δικαιολογημένη ή έλλειψις αυτών. Αυτό όμως δέν είναι λόγος να μή τίς άναφέρω και αυτό θά κάνω και για τίς έλλείψεις στην εκπαίδευση του Ίπταμένου προσωπικού που παρουσιάστηκαμ άργότερα κατά την πολεμικήν περίοδο (όχι για να καταλογισθ^η καμία εθύνη εις οίονδήποτε) αλλά για να έννοηθ^η με τί έφόδια και πώς οί λίγοι εκείνοι στραυραστοί ώδήγησαν στη δόξα τά φτερά της Μοίρας μας.

Κατά τό χρονικό διάστημα από 3 Ιουνίου 1940, ήμέρα που συνέβη ή άπώλεια του άεροπλάνου της Μοίρας μας μέχρι 28.8.40, ότε μετεκινήθη όριστικά ή Μοίρα στη Θεσσαλία συνεπεί^η της άναμενομένης επιθέσεως της Ιταλίας έναντίον της Πατρίδος μας, ο Μοίραρχός μας με κύριο βοηθό του τον Ύπ/γό Μαργαρίτη έκαμε ότι μπορούσε με τά ύπάρχοντα μέσα να εκπαιδεύση τά πληρώματα και έτοιμάση την Μοίρα, ώστε να καταστή ικανή να συμμετάσχη εις ένα ένδεχόμενο πόλεμο.

Από τίς πρώτες ήμέρες του Ιουνίου, όπως βλέπω και στο Ημερολόγιο που κρατούσα άκόμη και πρό του πολέμου, καθ' όλη την διάρκεια της ύπηρεσίας μου στην 32α Μοίρα Βομβαρδισμού, ήρχισαν τά μεγάλα άεροναυτιλιακά ταξίδια της Μοίρας εις όλοκληρον σχεδόν την Ελλάδα, διά έξάσκηση των πληρωμάτων με άναγνώρισι στόχων και οίκονικούς βομβαρδισμούς τούτων, βομβαρδισμός διά βομβών γυμνασίων σχηματισμούς άεροπλάνων, έλεγχο πολυβόλων, σκοπευτικών και διαφόρων όργάνων. Στο βιβλίο των πτήσεών μου της έποχής εκείνης, τό όποιον διατηρώ στο άρχείο μου, φαίνεται ο αριθμός των πτήσεων που έκαμα ο ίδιος και τό είδος της εκπαίδε^ωσεως που κάναμε -κατά τό τρίμηνο εκείνο χρονικό διάστημα τό όποιον ύπήρξε περίοδος συχνών, άλλοτε μερικώς και άλλοτε αύστηρών έπιφυλακών της Μοίρας μας και όλου του Στρατοπέδου εξ αίτίας των συχνών Ιταλικών προκλήσεων εις διάφορα μέρη της Ελλάδος.

Κατά την περίοδο αυτή
3-6-40
28-8-40

Ἡ ἐκπαίδευσις αὐτὴ κατὰ τὸ ὡς ἄνω χρονικὸ διάστημα ὑπῆρξε φιά τὰ πλη-
ρώματα πολῦτιμος θεοῦ χάρις σ' αὐτὴ κυρίως μπόρεσε νὰ ἐκπληρώσῃ ἡ Μοῖρα τὴν
ἀποστολὴ τῆς ἀργότερα στὸν πόλεμοῦ καὶ μὲ τὰ ὑπάρχοντα ἔλλειπῆ μέσα.

Στις 23.8.40 ἤρθε διαταγὴ γιὰ μετακίνησι. Ἐγινε συγκέντρωσις τῶν Ἀξ/
κῶν τῆς Μοίρας κάτω ἀπὸ τὸ ὑπόστεγο τῶν ἀεροπλάνων, μᾶς ὠμίλησεν ὁ διοικητῆς
τοῦ στρατοπέδου Σμήναρχος Καζάκος, μᾶς ἔδωσαν ἄδεια νὰ πάμε στὴν Ἀθήνα νὰ τε-
λειώσουμε ὅτι δουλειές ἐκκρεμεῖς εἴχαμε, νὰ πάρωμε τὰ ἀτομικά μας εἶδη γιὰ
μῖα μακρὰ ἀπουσία καὶ νὰ ἐπιστρέψωμε τὸ ἴδιο βράδυ, ὅπως καὶ ἔγινε. Ἀργὰ τὴν
νύκτα τῆς ἑβδόμης ἡμέρας οἱ ἄνδρες τῆς ἐπιστάσις ὀπλισμοῦ τῆς Μοίρας μὲ ἐπικε-
φαλῆς τὸν Ἰποσηναγὸν Μαργαρίτη Κ. τοποθετοῦσαν στὰ ἀεροπλάνα τοὺς φορεῖς βομ-
βῶν καὶ ὅτι ἄλλο ὀπλισμὸ διέθετεν ἢ ἐπίστασις χρησιμοποιοῦντας γιὰ φωτισμὸ λάμ-
πες καταγίδος (ἐφ' ὅσον τὸ ἀεροδρόμιον παρουσίαζε ἐπίσης σημαντικὰς ἔλλειψεις
μῖα τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ ἄλλειψις ἠλεκτρικοῦ φωτός). Ταῦτοχρόνως ἀπὸ τὸν ἀρχι-
μηχανικὸ τῆς Μοίρας Ἀνθ' γὸ Σαβουλίδη (καὶ τοὺς ὑπολόγους μηχανικοὺς τῶν ἀερο-
πλάνων) ἐγένετο ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ἀεροπλάνων, οὕτως ὥστε εἶναι ἕτοιμα τὸ
πρῶτ πρὸς ἀπογείωσιν.

ἐπιλογή

Πράγματι στίς 8 τὸ πρῶτ τῆς 24.8.40 ἤρχισε ἡ ἀπογείωσις τῶν ἀεροπλάνων
μὲ προορισμὸ τὰ Νιάματα, ἕνα βοηθητικὸ ἀεροδρόμιον στὴν κορυφὴ τῆς λίμνης Κάρ-
λας κοντὰ στὸ Βόλο, ὅπου φθάσαμε καὶ μείναμε σὲ ἀντίσκηνα, ἐκεῖνη τὴν βραδυὰ
μόνο, γιὰτὶ ὅταν ξυπνήσαμε τὸ πρῶτ, εἴμαστε ὅλοι προσμέμοι ἀπὸ τὰ τσιμπήματα
τῶν κουνουκιῶν. Γι' αὐτὸ δέν μοῦ φάνηκε παράξενο ὅταν στίς 8.30 τὸ πρῶτ τῆς ἐπο-
μένης ἡμέρας ἔγινε νέα μετακίνησις τῆς Μοίρας στὸ βοηθητικὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Βοε-
βόδα μεταξὺ Τριχιάλων-Καλαμπάκας.

Τὰ βοηθητικά αὐτὰ ἀεροδρόμια δέν ἦσαν τίποτε ἄλλο παρά μεγάλα γήπεδα ἢ
χωράφια, χωρὶς κανένα ἐξοπλισμὸ ἢ σημάδι ποὺ νὰ φαίνωνται ὅτι ἦταν ἀεροδρόμια.
Ἔτσι ὅταν τὸ πρῶτ τῆς 25.8.40 προσγειώθηκε τὸ πρῶτο ἀεροπλάνο τῆς Μοίρας μας
τὸ Β.260 μὲ πλήρωμα τὸ Μοίραρχο Ἐπ' γὸ Ποταμιᾶνο, τὸν Ἀρχ' νία Σάκη καὶ τὸν
ὑπόλογο μηχανικὸ Ἐπισμηνία Τριανταφύλλου, στὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Βοεβόδα βόσκιζαν
κοπάδια πρόβατα. (Εἶναι γνωστὸ, ὅταν μετακινεῖται μῖα Μοῖρα σὲ κάμποιο ἀεροδρόμιον
προκορεῦεται τὸ κλιμάκιον ἐδάφους καὶ ἐπακολουθεῖ τὸ ἱπτάμενον κλιμάκιον. Ἐδῶ συ-
νέβη τὸ ἀντίθετο γι' αὐτὸ ὅταν ἄρχισε νὰ φηλῶν ὁ ἥλιος ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα καὶ
ἔφταν ἡ πύρινο ἀγουστιάτικον Θεσσαλικὸ μεσημέρι, τὰ πληρώματα τῶν ἀεροπλάνων
περὶ τοὺς τριάντα (30) Ἀξ' κούς, φωνώμαστε στὸ Θεσσαλικὸ κάμπο χωρὶς μερὸ, χωρὶς τρο-
τροφὴ, χωρὶς στέγη. Φυσικὰ χρησιμοποιοῦματε σὲς φτεροῦγες τῶν ἀεροπλάνων. Μῖα ὁμάς
τριῶν Ἀξιωματικῶν πῆγαμε στὸ πλησιέστερον χωριὸ, τὴ Βασιλικὴ καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσα-
με τὸ φαγητὸ τῶν πληρωμάτων τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης, καὶ προμηθευθῆματε καὶ τὸ ἀπα-
ραίτητον νερό. Τὸ βράδυ κοιμηθῆματε κάτω ἀπὸ τὸν ... οὐρανὸ. Τὴν ἐπομένη ἔφτασε
τὸ κλιμάκιον ἐδάφους καὶ ἔτσι τακτοποιήθηματε ὅλας).

ἀκρίβεια

Ἀπὸ τίς 25.8.40 μέχρι 28.10.40 τίς χαρακτηρίζω ὡς περίοδο ἐπιστρατείας
γιὰτὶ κατὰ τὸ διμηνο χρονικὸ αὐτὸ διάστημα ζήσαμε ὑπὸ συνθήκες τέτοιες ποὺ
μόνο σὲ ἐπιστρατείας παρουσιάζονται. Μείναμε σὲ ἀντίσκηνα, ὑπὸ συνεχῆ σχεδὸν ἐπι-

ἀκρίβεια

φυλακή μακριά από την Έδρα μας και πλησιέστερα προς το μελλοντικό υποτιθέμενο μέτωπο και με την αγωνία αναμονής της επιθέσεως από τον άγνωστο για την πλειονότητα των Έλληνικού λαού, γνωστό όμως για μας έχθρο.

Τίς υπόλοιπες 5 ημέρες του Αυγούστου μέναμε υπό γενική επιφυλακή, άλλωστε είχαμε και πολλές δουλειές για να κάνουμε τη ζωή όλων μας εκεί 'Αξ/κων, 'Υπακ/κων και σμηνιτών όσον το δυνατόν υποφερτή σε ένα αεροδρόμιο που δεν είχε φωτισμό, νερό, οικόματα με λίγα λίγα σ'ένα χωράφι όπως ανέφερα παραπάνω. Σύντομα όμως υποκυρέφαμε τον καταυλισμό μας και η ζωή μας από σκληρή που ήταν ότην αρχή, με τίς πρώτες μέρες του Σεπτεμβρίου άρχισε να γίνεται ευχάριστη.

Οί αξιωματικοί άρχισαμε να βγαίνουμε στην πόλι των Τριχιάλων ή και να φεύγουμε με λίγες μέρες άδεια 2 έως 3 από μας εκ περιτροπής. Καΐδου-κάκου κάναμε καμιά πτήσι με μεμονωμένα αεροπλάνα στην περιοχή του αεροδρομίου προς συμπλήρωσιν της εκπαίδευσέως μας (άλλοτε βομβαρδισμός με βόμβες γυμνασίου και άλλοτε έλεγχο των συσκευών όξυγόνου). Για την φυγαγωγία των 'Αξ/κων και όκλιτών της Μοίρας μας κάναμε και κοντινές εκδρομές. Με τίς εκδρομοϋλες, τας έξόδους στην πόλιν, τίς μικροάδειες, τίς εκπαιδευτικές πτήσεις, καθώς με την καλή τροφή και την καλή παρέα (βλοι οί 'Αξ/κοί με επικεφαλής τον Μοίραρχο ζούσαμε σά μιá οικογένεια) κέρασε ό Σεπτέμβριος χωρίς να τον καταλάβουμε. Μόνο τά κουνούπια και οί θέρμες ένώχλησαν μερικους από έμας τίς πρώτες ημέρες της άφίξεώς μας, μά ύστερα τά συνηθίσαμε κι 'αυτά, άλλωστε μπαίναμε κιá στο θεινόκωρο.

"Εως τίς 15 'Οκτωβρίου όλα πήγαιναν καλά. 'Υπήρχε ή ξενοιασιá. Μά σάν κιάσανε τά πρωτοβρόχια κι 'αντικρύζαμε τό γύρω τοπίο που βρισκόμαστε, άρχισε να μας κιάνη ή μελαγχολία. "Όταν μάλιστα σκεπτόμαστε τό σκοπό για τον όποιο βρισκόμαστε σέ κείνα εκεί τά μέρη ή μελαγχολία έφτανε στό σημείο της άφωνίας. "Θά μας επιτεθούθην οί 'Ιταλοί ή όχι". Μήνες τώρα βρισκόμαστε σέ άμφιβολία και ή άμφιβολία προς τό τέλος του 'Οκτωβρίου, όταν άρχισαν οί συναγερμοί, μας είχε έννευρίσει. "Άς γίνη επίτελος ό πόλεμος να ήσυχάσουμε: "λέγαμε βλοι τότε.

Στίς 27 του 'Οκτωβρίου τό βράδυ έγινε ό πρώτος συναγερμός, ό Μοίραρχός μας βρισκόταν στό τηλέφωνο και μιλούσε συνεχώς με την ΔΑΒε. "Όλοι οί 'Αξ/κοί από τίς σκηνές που μέναμε, μόλις είχαμε φάει, στήσαμε τό αυτί να άρπάζουμε καμιά λέξι γιατί ή σκηνή του Μοίραρχου ήταν κοντά και είχαμε άντιληφθί, ότι κάτι τό έκτακτο συνέβαινε. Άργά κατά τά μεσάνυκτα είχαμε δεύτερο συναγερμό. "Όλοι πεταχτήκαμε από τά κρεβάτια. "Ο συναγερμός είχε δοθη κατά λάθος διότι ό σκοπός άκούοντας τό θεσσαλικό τραίνο που κερνούσε για την Καλαμπάκα, ένόμισε ότι ήτο μοτέρ αεροπλάνου. "Ο συναγερμός είχε καταλάβει τους πάντας, Γιαυτό όταν τίς πρώινές ώρες της 28ης 'Οκτωβρίου 1940 άκούσαμε από τίς σκηνές μας τον Μοίραρχο να μιλάει καλι στό τηλέφωνο και ένα δεύτερο συναγερμό πάλι στήκαμε ότι αυτό που περιμέναμε είχε συμβί. "Ο πόλεμος έκηρύχθη, "Έγινε άμέσως συγκέντρωσις 'Αξ/κων και μας άνήγγειλε ό Μοίραρχός μας ότι "από σήμερα εύρισκόμεθα εις πόλεμον με την 'Ιταλίαν". Τότε ήρέμισε ή ψυχή μας. Γιατί ζέραμε κιá τί θά κάνομε. "Η την άσπίδα, ή στην άσπίδα επάνω αν πρόκειται για την Ελλάδα θεία ή άάφνη, μία φορά κανείς πεθαίνει". Θυμήθηκα τότε τον "Όρνο" του Παλαμά. /.

Από τις 28 του Οκτωβρίου και πέρα οι σελίδες του ημερολογίου μου που αφορούν την δράσιν της 32 Μοίρας Βομβαρδισμού γίνονται όλο και πιο πυκνότερες. Περιέγραφα με λεπτομέρειες 17 Πολεμικές αποστολές τις όποιες εξετέλεσεν η Μοίρα και στις όποιες συμμετείχον ο ίδιος. Ήταν από τις σημαντικώτερες αποστολές της Μοίρας μας και γενικά της Βομβαρδιστικής Αεροπορίας μας σε όλα τα μέτωπα της Αλβανίας κυρίως της Κορυτσάς, Πρεμετής και Τεπέλενιου. Σ' αυτές περιγράφω τό σκοπό της αποστολής, πόσα αεροπλάνα την είχαν εκτελέσει, την ώρα άρροσγειώσεως τις δυσμενείς καιριές συνθήκες, υπό τις όποιες πραγματοποιήθησαν, τόν δρυμύτατον έκκενο χειμώνα του 1940-1941 και τά διάφορα συμβάντα κατά την διάρκεια της αποστολής.

Την 1ην.6.40, ήμερομηνία τοποθετήσεώς μου στην 32α Μοίρα Βομβαρδισμού, ύπηρετοῦσαν οι κάτωθι Αξ/κοί και Υπαξ/κοί ιπτάμενοι:

1/ Έπ/γός	Ποταμιάνος Χ.	Διοικητής
2/ Σμηναγός	Όρφανίδης Π.	Χειριστής
3/ Υπ/γός	Βασάλος	-"-
4/ -"-	Καραδήμας Η.	-"-
5/ -"-	Μαραβέλιας	-"-
6/ -"-	Μαργαρίτης Κ.	-"-
7/ -"-	Παπαγεωργίου	-"-
8/ -"-	Παπαϊωάννου	-"-
9/ -"-	Παππας	-"-
10/ Ανθ/γός	Δαβάκης Κ.	-"-
11/ -"-	Μαλάκης	-"-
12/ Έπ/νίας	Βογιατζάκης	Πυροβολητής
13/ -"-	Γκίνας	-"-

Αύθημερόν έφθασεν ή ομάδα των 13 έφεδρων Αρχισμηνιδων Βομβαρδιστων- Πολυβολητων και ήσαν:

1/ Έφ. Αρχ/ας	Αραμπατζής	Β.Π.
2/ -"-	-"-	Αρβαμίτης Ζ.
3/ -"-	-"-	Γάκας Μ.
4/ -"-	-"-	Δεσποτίδης Δ.
5/ -"-	-"-	Λιάπης Α.
6/ -"-	-"-	Οίκονόμου Σ.
7/ -"-	-"-	Πέτσης Ο.
8/ -"-	-"-	Πολυχρονιάδης Χ. Β.Π.
9/ -"-	-"-	Σάκης Γ. Β.Π.
10/ -"-	-"-	Σιβρόπουλος
11/ -"-	-"-	Σωτηριάδης
12/ -"-	-"-	Φιλιππίδης Χ.
13/ -"-	-"-	Κούλης

Επίσης ύπηρετοῦσαν οι κάτωθι Αξ/κοί μή ιπτάμενοι :

1/ Υπ/γός	Ρομποτής Π.	Διαχειριστής
2/ Ανθ/γός	Σαβουλίδης	Μηχανικός
3/ -"-	Θηλιόπουλος Α.	Ίατρος
4/ Αρχ/ας	Ροσόδημος	Μηχανικός

Όλοι οι παραπάνω Άξι/κοί-Άρχ/νίαι-καί Ύπαξ/κοί εξηκολούθησαν νά υπηρετοῦν εἰς τήν Μοῖραν μέχρι τῆς 28.10.40 ὅτε ἤρχισεν ὁ πόλεμος, πλὴν τῶν δύο φονευθέντων κατὰ τό δυστύχημα τῆς 3.6.40 Άνθ/γοῦ Σαβάκη καί Άρχ/νία Γάνα.

Τήν πρώτην ἡμέραν τοῦ πολέμου ἔφθασαν εἰς τήν Μοῖραν πῶς τοποθετηθέντες οἱ κάτωθι Άξι/κοί ἱκτάμενοι :

1/ Υπ/γός	Καφαμπέλης	Παρατηρητής (;)
2/ -"-	Μάρκου	Χειριστής
3/ -"-	Στρατής Μ.	-"-
4/ -"-	Χαραλάμους	Παρατηρητής (;)
5/ Ανθ/γός	Χατζηγιάννου	Χειριστής

καί κάτωθι Άξι/κοί μὴ ἱκτάμενοι :

1/ Υπ/γός	Μακρῆς	Μηχανικός
2/ Σμηναγός	Φασουλῆς	-"-
3/ Ανθ/γός	Κυριακόπουλος	-"-
4/ Αν/τρος	Μακρῆς (;)	Ίατρος
5/ Αρχ/ας	;	;
6/ -"-	;	;
7/ -"-	;	;

Μετά τῆς πρώτης ἀπώλειες τῆς Μοῖρας ἔφθασαν τοποθετηθέντες στήν Μοῖρα οἱ κάτωθι Άξι/κοί ἱκτάμενοι :

1/ Επ/γός	Άναστασάκης	Παρατηρητής
2/ Σμ/γός	Βαρβάτης	-"-
3/ -"-	Παπαθέου Χ.	Χειριστής
4/ -"-	Τσόλας	-"-
5/ Υπ/γός	Βογιατζῆς	-"-
6/ -"-	Τουλιᾶτος	-"-
7/ Ανθ/γός	Μητσᾶκος	Παρατηρητής
8/ Υπ/γός	Εὐαγγελίδης	Διαχειριστής (;)

Μετά τῆς ἀπώλειες τῆς Μοῖρας τῆς 31 Δεκεμβρίου 1940 εἶχον ἀπολεσθῆ οἱ κάτωθι ἱκτάμενοι κατὰ σειράν :

Μαραβέλιας-Καφαμπέλης-Σιβρόπουλος,-Παπαγεωργίου-Χαραλάμους-Κούλης-Μαλάκης - Διάκης -Θεοφιπίδης -Χατζηγιάννου-Άραμπατζῆς-Σωτηριάδης-Όρφανίδης-Άναστασάκης-Γκίλιας.

Επίσης εἶχαν μετατεθῆ ἐν τῆς Μοῖρας περί τὰ τέλη Δεκεμβρίου οἱ Ύπ/γοί Μαργαρίτης καί Μάρκου.

*ἀπώλειαι
εργασίας*

κελευσθέντες

"Όμως ή Μοίρα είχε έτελέσει πολλές άλλες πολεμικές αποστολές και μάλιστα έξίσου σημαντικές στις όποτες όμως δέν συμμετείχον ο ίδιος και φυσικά δέν αναφέρονται στο ήμερολόγιό μου, φιότι τό ήμερολόγιο που κρατούσα τήν εποχή εκείνη δέν ήτο πολεμικό αλλά α τομικό μέσα είς τό όποτον έγραφα τά σημαντικώτερα γεγονότα της ζωής και είς τά όποτα φυσικά συμπεριέλαβα και τας 27 πολεμικές αποστολάς της Μοίρας, στις όποτες συμμετείχον χωρίς να υποφιασθώ τότε, ότι οί σελίδες εκείνες τίς όποτες έγραφα ήσαν μερικές από τίς ένδοξώτερες σελίδες της 'Αεροπορίας μας από της ίδρύσεώς της μέχρι σήμερα. Διότι είναι γνωστόν πλέον από επίσημα στοιχεία του έχθρου που έφεραν στην 'Ελληνική δημοσιότητα οί ιδικοί μας συγγραφείς, ότι ή πολεμική δράσις της μικράς βομβαρδιστικής 'Αεροπορίας μας κατά τό πρώτο δίμηνο του πολέμου και κυρίως κατά τό μέχρι της καταλήψεως της Κορυτσάς και λίγες μέρες κατόπιν χρονικόν διάστημα, έδωσε είς τόν έχθρον την έντύπωσιν ισχυράς 'Αεροπορίας και έσπειρε τόν πανικόν είς τας τάξεις του 'Ιταλικού Στρατού και της 'Ιταλικής Διοικήσεως.

'Επιστολαί και αποσπάσματα ήμερολογίων 'Ιταλών αξιωματών αποσταλέντα είς τήν Μοίραν τότε υπό του 'Επιτ. Στρατού (μέσω της ΔΑΒ) και αναγνωσθέντα είς συγκέντωσιν 'Αξ/κων άφηναν να φανή ύλος ο τρόμος που είχαν έσπείρει στις φυχές τους ή βομβαρδιστική 'Αεροπορία μας.

"Αν όμως δέν φαίνονται είς τό ήμερολόγιόν μου ύλες οί αποστολές και όλη ή ζωή της Μοίρας μας κατά τήν εποχή εκείνη, διότι καθαρά στην μνήμη μου μερικές, τίς πλέον σημαντικές αποστολές και προς τά αποτελέσματα τους τά όποτα μας έγιναν γνωστά άργότερα, όταν είσηλθε ο 'Ελληνικός Στρατός νικητής στις έχθρικές περιοχές καθός και ώρισμένα άλλα πολεμικά επεισόδια από τήν ζωή και τήν δράσιν της Μοίρας μας.

'Επειδή οί πρώτες τρεις μέρες του πολέμου ήσαν βροχερές και οί καιρικές συνθήκες ήσαν πολύ δυσμενείς για πτήσεις, ή Μοίρα, όπως και όλη σχεδόν ή 'Αεροπορία έμεινε άδρανής. Στις 31.10.40 έγινε ή πρώτη αποστολή από ένα μεμονωμένο αεροπλάνο τό Β.260, με πλήρωμα τόν Υπ/γό Παπαϊωάννου, χειριστή, τόν Ανθ/γό Χατζηιωάννου Παρατηρητήν και τόν Αρχ/νία Σάκη, πολυβολητή. Αίσθάνομαθ υπερήφανος, όχι γιατί συμμετείχον στην πρώτη αποστολή της Μοίρας μας, αλλά διότι βάσει των πληροφοριών που φέραμε, έφ' όσον ή αποστολή μας ήτο άγνωριστική, έγιναν στις 2 επόμενες ήμέρες τήν 1η και 2α Νοεμβρίου οί δύο επιτυχείς βομβαρδισμοί της Μοίρας μας, έναντίον του αεροδρομίου της Κορυτσάς οί όποτοι ήλλαξαν τήν ροήν των γεγονότων στο μέτωπο της Κορυτσάς και τήν γενική εξέλιξιν των επιχειρήσεων είς τήν 'Αλβανίαν.

Τήν 1ην Νοεμβρίου μετά τήν επιστροφήν των αεροπλάνων της Μοίρας μας ήκουσα τά πληρώματα των αεροπλάνων που συμμετείχον είς αυτό ότι ένα αεροπλάνο μας με χειριστή τόν Υπ/γό Μαργαρίτη, βομβαρδιστή τόν Ε. Σ. Ν. Τ. Δ. Η. και πολυβολητήν είχαν μετατρέψει τό αεροπλάνο καθέτου έφορμήσεως, κατέβηκαν πολύ χαμηλά και έρριξαν τίς βόμβες τους κάτω στα κτίρια του αεροδρομίου. Όταν άργότερα τήν 22αν Νοεμβρίου ο ένδοξος 'Ελληνικός Στρατός είσηρχετο νικητής στην Κ

Κορυτσά πληροφοροεῖτο ὀλοκλήρως ὁ Ἕλληνικός λαὸς ὅτι κατὰ τὴν ἀεροπορικὴ ἐπιδρομὴ μὴ πῆς βομβαρδιστικῆς Ἑλληνικῆς Ἀεροπορίας (τῆς 1ης Νοεμβρίου 1940) ἐφονεύθησαν 62 Ἴταλοί ἀεροπόροι καθ' ἣν στιγμὴν ἦσαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔπαιρναν τὶς τελευταῖες ὁδηγίες γιὰ νὰ φύγουν γιὰ ἀποστολὴ. Φυσικὰ ἡ Διοίκ. τῆς Ἀεροπορίας ἐγνώριζε ὅτι καὶ ἀεροπλάνο ἔκαμαν τὴν ἐπιδρομὴν ἐκεῖνη. Ὅλοι οἱ Ἀξ/κοί τότε θεωροῦσαμε, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιζῶντες σήμερον ὅτι αὐτὸς ἦταν ἓνα ἐκ τῶν δύο ἀθλῶν τῆς Μοίρας μας καὶ γενικῶς τῆς Ἀεροπορίας μας κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἙλληνοἼταλικοῦ Πολέμου.

Γιὰ τὴν ἀποστολὴ τῆς 2ας Νοεμβρίου γράφω μὲ λεπτομέρειες στὸ ἡμερολόγιό μου διδτι συμμετεῖχον καὶ ὁ ἴδιος. Ἦταν ἡ ἀποστολὴ 7 ἀεροπλάνων τῆς Μοίρας μας ποὺ κωνιορτοποίησε κυριολεκτικῶς καὶ τὰ 2 ἀεροδρόμια τῆς Κορυτσᾶς ὥστε νὰ μὴ δυνηθῆ πλέον νὰ χρησιμοποιοῦντο πλήρως ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ. Τὸ ἀεροπλάνο μας ὅμως δέχθη ἓνα θραῦσμα ἀντιαεροπορικοῦ βλήματος καὶ κάναμε ἀναγκαστικὴ προσγείωσι κίγιο πρὸ φθάσουμε στὴν βάσι μας. Ἦταν τὸ ἴδιο ἀεροπλάνο τῆς πρώτης μας ἀποστολῆς, τὸ B.260 τὸ ὁποῖο εἶχε συνδεθῆ μὲ τὴν ζωὴ μου ἀπὸ τῆς τοποθετήσεώς μου στὴν Μοίρα.

Πρὶν ἐκθέσω τὸν δεῦτερο ἀθλὸ τῆς Μοίρας μας, ποὺ ἦταν καὶ ἀθλὸς τῆς Ἀεροπορίας μας γενικῶς γράφω λίγα λόγια γιὰ τὴν πρώτη ἀναγνωριστικὴ ἀποστολὴ μας μὲ τὸ B.260. Μόλις ὤριστήμε τὸ πλήρωμα ποὺ ἀνέφερα παραπάνω καὶ εἴμαστε ἔτοιμοι γιὰ ἀπογείωσι πρὸ τοῦ ἀεροπλάνου, ἦλθαν ὅλοι οἱ Ἀξ/κοί τῆς Μοίρας μας ἐπικεφαλῆς τὸ Μοίραρχο μας καὶ μᾶς προέπεμφαν μὲ τὴν εὐχὴ "Σιδηροκέφαλοι". Προηγουμένως ὁ Διαχειριστὴς τῆς Μοίρας μας Ἀνθ/γὸς Κυριακίδου Νετουφεκισθεὶς ἀργότερον ὑπὸ τῶν Γερμανῶν στὴν περιοχὴ Βερμίου, μᾶς παρέδωσε ἀπὸ μιὰ βαρεὴ ἀεροπορικὴ γούνα πού στίς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ πολέμου στήν ὀπισθοχώρησι τὴν χρησιμοποίησα πολλές φορές γιὰ ἔνδυμα, στρώμα καὶ κρεβάτι.

(Στίς 3 Νοεμβρίου ἡ Μοίρα μετακινήθη στὸ ἀεροδρόμιο Ἀμπελόνο (Καζακλάρ) κοντὰ στὴ Λάρισα καὶ αὐτὸ βοηθητικὸ ἀεροδρόμιο. Κυνηγούσαμε πάντα τὰ βοηθητικὰ ἀεροδρόμια διδτι οἱ κύριες βάσεις τῆς Ἀεροπορίας μας Τατοῦ, Ἐλευσίς, Λάρισα, Σέδες ἦσαν γνωστὲς στὸν ἐχθρὸ καὶ ἐβομβαρδίζοντο ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τακτικὰ χρονικὰ διαστήματα. Ἐνῶ ἐπὶ 4 μῆνες παραμονῆς πῆς Μοίρας μας στὸ Καζακλάρ δέν εἴχαμε δεχθῆ οὔτε μιὰ ἐχθρικὴ ἐπιδρομὴ.

Ἀπὸ 2 Νοεμβρίου ἕως 18 Νοεμβρίου, ἐνῶ εἴχα ὀρισθῆ δύο φορές ὡς πλήρωμα ἀποστολῆς τῆς Μοίρας μας, τὴν 10.11.40 καὶ τὴν 14.11.40, τὸ δικὸ μας ἀεροπλάνο δέν μπόρεσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀποστολὴ του ἐξ' αἰτίας τῆς δειλίας τοῦ χειριστοῦ. Διὰ τὴν δειλία τούτων ὁ Ἀξ/κὸς αὐτὸς πέρασε ἀπὸ τὸ Στρατοδικεῖον καὶ ἠθώθη. Ἡ συνείδησί μου ὅμως τὸ ἔχει καταδικάσει γιὰ πάντα.

Στὴν ἀποστολὴ τῆς 10.11.40 χάθηκε τὸ πρῶτο ἀεροπλάνο τῆς Μοίρας μας μὲ πλήρωμα τὸν Ὑπ/γὸ Μαραβέλια, Ὑπ/γὸ Καφαμπέκη καὶ Ἀρχ/νία Σιβρόπουλο. Στὴν ἀποστολὴ τῆς 14.11.40 χάθηκε τὸ δεῦτερο ἀεροπλάνο μὲ πλήρωμα τὸν Ὑπ/γὸ Παπαγεωργίου, Ὑπ/γὸ Χαραλάμπους καὶ Ἀρχ/νία Κούλη, ἐνῶ δὲ τὸ ἀεροπλάνο μὲ χειριστὴ τὸν Ὑπ/γὸ Μαργαρίτη Κ. ἐπέστρεψε διάτρητο ἀπὸ τὶς σφαῖρες.

Ο δεύτερος άθλος της Μοίρας μας και της Αεροπορίας μας γενικά έγινε (σε
 (Στις 18 Νοεμβρίου;) σε μιά άποστολή βομβαρδισμού του Αργυροκάστρου. Συμμετείχα
 στην άποστολή αυτή και φαίνεται και στο ήμερολόγιό μου. Εκείνο που δεν φαίνεται
 όμως και έγινε πολύ άργότερα είναι ότι ένα αεροπλάνο της άποστολής μας με
 πλήρωμα τόν Μαλάκη, ως χειριστήν, τόν Αρχισμηνίαν Πολυχρονιάδη ως *βομβαρδιστήν*
 και τόν λόγω των πυκνών νεφών της περιοχής του στόχου, και έπει-
 δή συμβαίνει να είναι κοντά και να μοιάζει καταπληκτικά άφ' ύψηλου ή περιοχή και
 ή πόλις του Αργυροκάστρου με τήν περιοχή και τήν πόλιν της Πρεμετής, παραπλανη-
 θέν το αεροπλάνο της Μοίρας μας έρριψε τίς βόμβες του αντί του Αργυροκάστρου
 έναντιον της Πρεμετής. Όταν άργότερον είσήρχοντο νικηφόρα τά Έλληνικά Στρατεύ-
 ματα στην πόλιν της Πρεμετής έπληροφορούντο τά έξ ης: "Όταν τήν 18ην .II.40 ένα μεν
 μονωμένο δικινητήριο αεροπλάνο κ.λ.π. έβομβάρδισε στρατιωτικούς στόχους στην πόλιν
 και έπροξένησε τέτοια καταστροφή που επί 3 ήμερόνυκτα έκαίοντο και άμετινάσσοντο
 πυρομαχικά, αυτοκίνητα κ.λ.π. Η Δ.Α.Β. έγνώριζε ότι εκείνη τήν ήμέρα έβομβάρδισε
 ή Μοίρα μας στόχους στό Αργυροκάστρον, έπειδή δέ σε κάθε άποστολή είχαμε και δευ-
 τερεύοντες στόχους στην περίπτωσι που θά ήτο άδύνατος ό βομβαρδισμός του κυ-
 ρίως στόχου και έπειδή τά χαρακτηριστικά του αεροπλάνου έμοιζαν με τά δικά μας
 κανένα δέ άλλο αεροπλάνο της Αεροπορίας μας δεν είχε κάνει άποστολή προς τό μέ-
 τωπο εκείνο, άπεδόθη ή πραγματοποιήσις του άθλου εκείνου στό άναφερθέν ήδη πλήρωμα
 είς τό όποιον και άμενεμήθη τότε τό άριστεύον Ανδρείας. Ο βομβαρδισμός όμως άπε-
 δείχθη τότε ότι έγένητο έκ λάθους. Αυτό όμως δεν έχει ούδεμία σημασία στό αποτέ-
 λεσμα.

Αγες μέρες πρό, κατά και μετά τήν κατάληψι της Κορυτσάς υπό του Έλληνι-
 κού Στρατού, ή 32α Μοίρα Βομβαρδισμού με τους βομβαρδισμούς της έναντιον του έχ-
 θρου του Ιβάν πρό της Κορυτσάς και κυρίως έναντιον των υποχωρούντων έα αυτής προς
 Βορράν Ιταλικών στρατευμάτων, συνετέλεσε τά μέγιστα στην όλοσχερη κατάρρευσι
 του Ιταλικού μετώπου της Κορυτσάς και είς μέγα βάθος υποχώρησι του έχθρου. Είχαμε
 όμως και σημαντικές άπώλειες. Μέχρι τέλος Νοεμβρίου ότε έσταμάτησε ή Ιταλική όπισθ
 θοχώρησι στό μέτωπο του Πόγραδετς και σταθεροποιήθηκε ή κατάστασι, ή Μοίρα μας
 είχε χάσει τρία αεροπλάνα με 9 αεροπόρους και μερικά άλλα αεροπλάνα της Μοίρας
 μας είχαν πάθει ζημιές από αντιαεροπορικά βλήματα ή από τήν έχθρική δίωξι και
 είχαν τεθη έκτός ένεργείας. Αλλά από άπώλειες αυτές έν συγκρίσει με τό αποτέλεσμα
 που είχαν έπιτευχθή, ήσαν μηδαμινές.

Μετά τήν λήξιν του πολέμου άνεγνωρίσθη από εύρισκομένους και είς τήν
 Ιταλική και τήν Έλληνικήν διθήκησι τότες, ότι αν διαθέταμε 100 μόνο βομβαρδιστικά
 αεροπλάνα που να πλήξουν τόν έχθρό στα λιμάνια έπιβιβάσεως και άποβιβάσεως, ό Ιτα-
 λικός Στρατός της Αλβανίας δεν θά μπορούσε να λάβη ενισχύσεις και θά τόν πετούσε
 ό Έλληνικός Στρατός σύντομα στη θάλασσα. Έτσι άνεγνωρίσθη έπισήμως πλέον ότι ή
 μικρή Αεροπορία μας έπαιξε ούσιαστικό ρόλο στον νικηφόρο άγώνα του Έλληνικού
 Στρατού του 1940-1941.

Στην επικίνδυνη, όπως τήν χαρακτηρίζω στο ήμερολόγιόν μου, άποστολή της
 28.II.40 της Μοίρας μας κατά βομβαρδισμό έναντιον των υποχωρούντων Ιταλών στό

Διακρίσι
 →

Διακρίσι

Διακρίσι
 →

Πόγραφετε, χάσαμε τό τρίτο άεροπλάνο τής Μοίρας μας μέ πλήρωμα τόν Άνθ/γδ Μαλάκη καί τούς Άρχ/ας Λιάκη καί Φιλιππίδη Χ.

Οί άπώλειες τών τριών άεροπλάνων μας μέ τούς 9 έξαφανισθέντας συναδέλφους μας μέσα στόν πρώτο κι Όλας μήνα τοῦ πολέμου (συνδυασθεΐσα μέ τήν άτυχή κατ' έμέ έ τολή νά καταγράψω έπιτροπή ίπταμένων Άε/κδών τά άτομικά είδη τών άπολεσθέντων συναδέλφων μας) είχε κάποιο άντίκτυπο στό ήθικό μας τίς ώρες πού δέν πετούσαμε, γιατί άπό τήν στιγμή πού μπαίναμε στά άεροπλάνα για άποστολή μέχρι τής έπιστροφής μας ό ένθουσιασμός μας ήτο άπερίγραπτος καί κυρίως τίς στιγμές πού βρισκόμαστε πάνω άπό τούς στόχους. (Άργότερα τήν δουλειά τής καταγραφής τήν άναλάβαμε μόνοι μας. Τόσες φανέλλες. . . . Τόσα χιτώνια. . . . τόσες φωτογραφίες. . . . κ.λ.κ. Μέχρι πρό όλίγων έτών φάλαγα καί τό χαρτί πού είχα γράψει τήν διαθήκη μου).

Καί ήδη είσήλαμε αίσίως στό Δεκέμβριο. Άπό τίς πρώτες ήμέρες τοῦ μηνός αύτοῦ οί άποστολές τής Μοίρας μας έστράφησαν πρός τό ΝΔ μέτωπο καί κυρίως στήν περιοχή τοῦ Τεκελενίου. Τά Έλληνικά στρατεύματα, άφού κατέλαβαν τό Άργυροκάστρο καί τήν Πρεμετή, κληρονομήσαν τόν έχθρό ό όποτος ύποχωροῦσε πρός τό Τεκελένι καί τήν Κλεισοῦρα. Έμείς βομβαρδίζαμε τούς ύποχωροῦντας Ίταλούς όπου τούς βρísκαμε. Οί καιρικές συνθήκες όμως έγιναντο όλο καί πιο δύσκολες. Τά χιόνια καί τά σύννεφα μās δυσκόλεψαν πολύ στήν άναγνώρισι των στόχων, τά δέ σύννεφα ήταν ό μεγαλύτερος έχθρός μας. Πολλές φορές μās κλείνανε άπό παντοῦ καί διατρέχαμε τόν κίνδυνον συντριβής αν δέν είχαμε τήν ικανότητα χωρίς όργανα μόνο μέ τό ταχύμετρο, ύψόμετρο καί ώρολόγιο νά κάνωμε άνόμη καί τυφή πησι επί κολλά λεπτά μέσα στά σύννεφα μέ μηδέν όρατότητα. Άλλά καί τό κρύο ήταν φοβερό. Άμαγιασμένοι νά πετάμε συχνά στήν πορεία μας πρός τόν στόχο πάνω άπό άπέραντες θάλασσες, άπό νέφη πού είχαν ύψηλή όροφή, πάνω άπό 3.000 μέτρα, γυρίζαμε κυριολεκτικώς παγωμένοι.

Πέρασαν νά Χριστούγεννα πιά καί στίς 31.12.40, τήν τελευταία μέρα τοῦ χρόνου χάσαμε δύο άεροπλάνα μας. Τό ένα μόλις είχε άπογειωθῆ, είς άπόστασιν 2 χιλ. άπό τοῦ άεροδρομίου καί πριν άνόμη προφθάσει νά πάρη ύψος άντινάχθη στόν άέρα άπό πτώσι μιας βόμβας όπως ήκούσθη στήν Μοΐρα μας τότε. Είχε πλήρωμα τό Σμηναγό Όρφανίδη, τόν Ύποσμηναγό Άναστασάκη καί τόν Έπ/νία Γκίκα. Μετά τό δυστύχημα ήκουσα Άε/κδ τής Μοίρας μας νά λέγη ότι ό βομβαρδιστής τοῦ άεροπλάνου τόν ρωτοῦσε τήν τελευταία στιγμή πως λειτουργοῦσε ό πίναξ βομβαρδισμού. Ο βομβαρδιστής ήτο νεοτοποθετηθείς στή Μοΐρα.

Τό άλλο άπωλέσθη μέ πλήρωματόν Χ" Ιωάννου καί τούς Άρχ/νίας Σωτηριάδη καί Άραμπατζή πάνω άπό τό στόχο.

Οί άπώλειες αύτές έδωσαν χαριστική βολή στήν Μοΐρα μας γιατί μείναμε μέ τά μισά μόνο άεροπλάνα, μερικά τών όποίων ήσαν εκτός ενεργείας.

Κατά τό χρονι κδ αύτό δίμηνο διάστημα Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου τοῦ 1940 οί άποστολές τής Μοίρας μας έγιναντο άνευ συνοδείας τής φίλιας διώξεως καί τοῦτο διότι τά βομβαρδιστικά άεροπλάνα τής Μοίρας μας είχαν μεγαλύτερη ταχύτητα άπό τά άεροπλάνα διώξεως τοῦ έχθροῦ καί τών ίδιων μας. Η ταχύτης αύτη ήτο τό καλύτερο άμυναικό όπλο τής Μοίρας μας καί έπαιξε σημαντικόν ρόλο πολλάκις στή διάσωσι

αεροπλάνων μας, αλλά και στην καλή εκτέλεσι των αποστολών μας, στις ελάχιστες περιπτώσεις που συναντήσαμε την έχθρική δίωξι. Χάρις δέ στην ταχύτητα δέν ύπολογιζαμε διόλου την έχθρική δίωξι. Ο μεγαλύτερος έχθρός των αεροπλάνων μας ήσαν οι καιρικές συνθήκες και ιδίως τά σύμνεφα, όπως προανέφερα, και τό αντίαεροπορικό πυροβολικό. Ιδίως από τό τελευταίο είχαμε και τίς περισσότερες απώλειες. Υπήρχαν περιοχές του μετώπου που ήσαν σφηκοφωληξές αντίαεροπορικό πυροβολικό. Τρείς τέτοιες ήσαν οι περιοχές Λίν-Ελβασάν-Τεπελενίου-Κλεισούρας και Νταυκάι -Μπούζι

Κάθε φορά που βομβαρδίζαμε τίς περιοχές αυτές δεκάδες βλήματα έσκαγαν γύρω μας κατά τίς ώρες του βομβαρδισμού. Μέ την διάλυσι του σχηματισμού πάνω από τό στόχο αποφεύγαμε τόν εύκολο στόχο. Η διάλυσι όμως αυτή κυρίως όταν είχε πυκνή νέφωσι, μάς έκανε νά χάνουμε την επαφή μεταξύ μας τά αεροπλάνα, έφ'όσον δέν είχαμε μέσα επικοινωνίας και νά επιστρέψωμε μεμονωμένα, ή δύο-δύο στη βάσι μας. Αυτό όμως ήτο επικίνδυνο, διότι τά μεμονωμένα αεροπλάνα είναι εύκολος λεία για την έχθρική δίωξι. Τόν κίνδυνο όμως αυτόν τόν περιορίζαμε. Η πορεία σχηματισμών μας από την βάσι μας προς τόν στόχο, ή μεγαλύτερα ταχύτητις μας και αντίστροφως γινόνταν ώς επί τό πλείστον στά 3 - 4 χιλ. ύψος όπου συνήθως δέν ύπηρχε νέφωσις στο ύψος αυτό και αντίλαμβανόμαστε έγκαίρως την έχθρικήν δίωξι για νά την αποφύγωμε. Όταν πλησιάζαμε στους στόχους κατεβαίναμε χαμηλά και κάναμε την αποστολή μας από μικρότερο ύψος. Στίς αεροπορικές επιδρομές μας χρησιμοποιούμαμε μία νέα τακτική, την τακτική του φλεφτοπολέμου των αϊθέρων. Επειδή είχε λίγα αεροπλάνα ή αεροπορία μας και γωρίζαμε ότι ήσαν αναντικατάστατη κάθε απώλειά μας, κάναμε τίς αποστολές μας σε ώρες που δέν μάς έπερίμενε ό έχθρός, άλλοτε τίς πρώτες μεταμεσημβρινές ώρες, άλλοτε είς πολύ πρωίνες και άλλοτε τίς πρώτες έσπερινές και συνήθως από μικρό ύψος εμφανιζόμενοι αϊφνιδιαστικά πάνω από κοντινά στους στόχους βουνά. Έτσι στην επιδρομή της 1ης Νοεμβρίου έναντίον των αεροδρομίων της Κορυτσας, που έγινε σε πολύ προχωρημένες ώρες της ήμέρας, για νά επιτύχη ή τακτική του αϊφνιδιασμού, ένα αεροπλάνο της Μοίρας μας με πλήρωμα τόν Υπ/γό Μαραβέλια, τόν Αρχ/νία Πάσση και τόν καθυστέρησε λίγο και έπεσε είχε νυκτώσει έν τω μεταξύ δέν μπόρεσε νά αναγνωρίση τό αεροδρόμιο της βάσεώς του και προσγειώθηκε κατά λάθος είς ένα πλησίον εύρισκόμενο χωράφι και διέτρεξε κίνδυνο νά συντριβή. Αλλά και τό αεροδρόμιό μας, όπως ανέφερα στην αρχή της εκθέσεώς μου, ήτο ένα μεγάλο χωράφι και έστερείτο φυσικά και του φάρου προσγειώσεως αεροπλάνων την νύκτα. Για νά διευκολύνωμε όμως την προσγειώσιν του καθυστερήσαντος αεροπλάνου μας είχαμε σημειώσει τά όρια του αεροδρομίου με λάμπες καταιγίδος τίς όποιες ώστόσο δέν άντελήφθη τό πλήρωμα.

Και εδώ φαίνεται πόσο κόντισε ή έλλειφι μέσων επικοινωνίας μεταξύ των αεροπλάνων και της βάσεώς μας. Αλλά και ή ένδοσυνεννόησι στο αεροπλάνο έγένετο με ένα σπάγγο. Πρδ της αναχωρήσεώς μας για αποστολή, με ένα σπάγγο δεθόταν από τη μία άκρη ό βομβαρδιστής εκάστου αεροπλάνου που καθόταν στην ζτρακτον πλαί στον πιλότο και με την άλλη άκρη ό πολυβολητής ό όποιος καθόταν στην τουρέλλα του πολυβόλου στο πίσω μέρος της άτρακτου. Κατόπιν λέγαμε τόν αυτοσχέδιό "Κώδικα "

- "Αν σέ τραβήξαμε μία φορά, σημαίνει έχθρική δίωξη, δύο φορές, αντιαεροπορική, τρεις φορές εγκατάλειψις αεροπλάνου. Δεν προσθέταμε τίποτε άλλο στον κώδικά μας γιατί υπήρχε πιθανότητα να κάνουμε λάθος στην έρμηνεία του και εφαρμογή του και φυσικά ήταν κίνδυνος θάνατος. Η επινόησις του σκοπευτικού μέρους μηνιήματος βομβαρδισμού ήταν της 32ας Μοίρας.

Εκτός από τους βομβαρδισμούς, η Μοίρα μας έκανε συγχρόνως και άλλου είδους αποστολές. Τέτοιες ήταν: αναγνώρισις έχθρικών στόχων, έναντίον των οποίων επερχόμεθα με άλλην αποστολήν, λήψις φωτογραφιών έχθρικών περιοχών με τις αυτόματες μηχανές που είχαν εν τω μεταξύ τοποθετηθῆ στα αεροπλάνα μας, τις ρίψει χιλιάδων προκηρύξεων σ' όλοκληρο τό μέτωπο της 'Αλβανίας γραφόμενες στις τρεις γλώσσας, 'Ελληνική, 'Ιταλική και 'Αλβανική.

Καθ' όλο τό δίμηνο χρονικό διάστημα τά πληρώματα της Μοίρας μας έδειξαν ένα αξιοθαύμαστο ένθουσιασμό, κύριος συντελεστής του οποίου ήτο ο Μοίραρχος μας 'Επ/γός κ. Ποταμιάνος. Τόν ένθουσιασμό αυτό, άλλωστε και εκείνον που τόν ένέπνευσε τά μετέφρασαν οί όπλίτες της Μοίρας μας σέ τραγούδι και τό τραγουδοῦσαν συχνά. Είναι τό γνωστό πιά τραγούδι της 'Αεροπορίας μας:

"Τόν Μοίραρχό μας βρέ παιδιά τόν έχουμε πατέρα"

νά τόν ίδουμε στρατηγό στή 'Ρώμη μιά ημέρα.

'Αεροπλάνα Μπλένεϊμ, Μπλόκ, Ποτέζ, Πεζεντέλ

και στήν δόξα αυτά μας οδηγούν, μας οδηγούν

Μ' άνδρειωμένη καρδιά ζηλεμένα παιδιά

θά βαδίσουμε μπρός, πάντα μπρός, πάντα μπρός"

Τό τραγούδι αυτό έγινε και θά παραμείνη ένα από τά καλύτερα τραγούδια στήν ιστορία της 'Αεροπορίας μας.

Σέ μιά άλλη αποστολή της Μοίρας μας προς τήν περιοχήν του Πόγραδετς, τό αρχηγό αεροπλάνο, συνεκείφ της νεφώσεως δεν ήδυνήθη να άνεύρη τους στόχους και επέστρεψε χωρίς να πραγματοποιήση τήν αποστολή του, παρασύραξ και τά άλλα αεροπλάνα της αποστολής πλην ενός με πλήρωμα τους 'Υπ/γό Στρατή, 'Αρχ/νία Οικονόμου και 'Επ/γία Γιατζιδ, οί όποιοι όταν είδαν τά άλλα αεροπλάνα να επιστρέφουν απέσπασθησαν του σχηματισμού, μετέβησαν στήν περιοχή του στοχου και έπραγματοποίησαν τήν αποστολή τους και μέλιστα με μεγάλη επιτυχία. Η απόσπασίς τους από τό σχηματισμό περιέκλειε σοβαρούς κινδύνους διότι, ώς αναφέραμε, ένα μεμονωμένο βομβαρδιστικό αεροπλάνο ήταν πάντα εύκολος λεία για τήν έχθρική δίωξη. Τόν κίνδυνον τουτου τόν γνώριζε τό πλήρωμα του εν λόγω αεροπλάνου. Παρά ταυτα άνέλαβε τήν πραγματοποίησι της αποστολής. Για τήν τόλμη του αυτή, αλλά και για τήν επιτυχία της αποστολής τους απενεμήθη τότε τό 'Αριστεϊον 'Ανδρείας. Εάν υπήρχε μέσον επικοινωνίας μεταξύ των αεροπλάνων, τα αεροπλάνα θα έντελοῦσαν τήν αποστολή τους διότι θα καθωδηγοῦντο από εκείνα τά πληρώματα που γνώριζαν να βρουν τους στόχους. Και πράγματι όλα τά πληρώματα των αεροπλάνων, πλην του αρχηγού της αποστολής, έγνώριζαν που ήτο ο στόχος, γι' αυτό και έρώτησαν να πληροφορηθουν από τόν αρχηγόν τήν αίτία της ματαιώσεως της αποστολής, άμα της επιστροφῆ των εις τήν βάση των.

Ο Μοίραρχος μας όμως εφρόντισε εκτός των άλλων και για την φυγαγωγία του προσωπικού της Μοίρας μας.

Εκτός των εκ περιτροπής εξόδων στην πόλι της Λαρίσης τις έσπερινές ώρες, ώργάνωσε και μία έορτή με φιάφορα σκέτες και τραγούδια στην όποια έπρόκειτο να συμμετάσχη και μία χορωδία από νέους και νέες του Άμπελῶθος, (χορωδία την όποιαν μου άνετέθη να έποιμάσω τις ήμέρες που δεν είχα σειρά για άποστολή). Η γιορτή αυτή στάθηκε άδύνατο να γίνει. Τη μία φορά άνεβλήθη λόγω πένθους της περιοχής από βομβαρδισμό της Λαρίσης με πολλά θύματα και την δεύτερη φορά έμταιώθη λόγω του έπισυμβάντος σεισμού της Λαρίσης και της άμέσου μετακινήσεως της Μοίρας. Ολόκληρο τον Νοέμβριο στεγαζόμαστε σε σκηνές στην Καρυφή του άεροδρομίου. Όταν όμως έκπιασε τό δριμύτατο ψυχος μέσα στο Δεκέμβρη, όλοι οι Άξιωματικοί στεγαστήκαμε στο σκάφος του Άμπελῶθος που ήταν 2 χιλ. κοντά στο άεροδρόμιο. Λίγες μέρες όμως μετά μοιραστήκαμε σαν φιλοξενούμενοι στα σπίτια του Άμπελῶθος στα όποια μας δέχτηκαμ οι κάτοικοι με μεγάλη προθυμία και μας έκαναν να μη νοιώθουμε την έλλειψη της οίκογενειακής έστίας σ' όλο τό χρονικό διάστημα μέχρι της 1.3.40. ήμερομηνία του σεισμού. Μας φέρθηκαμ σαν άδέλφια, σέα παιδιά τους για αυτό η εύγνωμοσύνη μας είναι θαύμα και σήμερα μεγάλη. Όλη την ήμερα μέναμε στο άεροδρόμιο και μόνον όταν νύχτωνε πιά φεύγαμε για τό χωριό. Οι όπλίτες που έμειναν στο άεροδρόμιο είχαν άφθονη την καύσιμη ύλη.

Πρίν τελειώσω την περιγραφή μου για την ζωή και όρθσι της Μοίρας κατά τό πρώτο δίμηνο του πολέμου πρέπει να σημειώσω ότι παράλληλα με τους ίπταμένους Άξ/κούς της Μοίρας μας, όλοι οι άλλοι μη ίπτάμενοι Άξ/κοί ως και οι Υπαξ/κοί και σμηνίτες έδειξαν άπερίγραπτο ένθουσιασμό και κατέβαλαν μεγάλας προσπάθειας) ώστε τα άεροκλάνα της Μοίρας να είναι πάντοτε έτοιμα προς άπογειώσει και να μην λείπη τίποτα από τα πληρώματα των άεροκλάνων. Πολλές φορές όταν επέστρεφαν τα άεροκλάνα της Μοίρας με βλάβες, είτε στις μηχανές, είτε στα σκάφη από θραύσματα όβίδων ή διάτρητα από τις σφαίρες, καθόταν στο χιονισμένο ύπαιθρο τις καγωμένες μέρες και νύκτες άνόμη με λάμπες καταιγίδος για να έπισκευάση τις βλάβες και να είναι όλα, ή τα περισσότερα, άεροκλάνα) τό πρώτ έτοιμα για άποστολές. Ο μεγαλύτερος ένθουσιασμός έπιασε τους σμηνίτες όταν φόρτωναν τις βόμβες πάνω στα άεροκλάνα. Πάνω στις μεγαλύτερες έγραφαν με κιμωλία "Για τον Μουσσολίνι", "Για τον Τσιάνο", "Για την Έντα", "Για τον Πράσκα" και ύστερα άρχιζαν τό τραγούδι "Τό Μοίραρχό μας βρέ παιδιά κ.λ.π."

Άλλά όπως άνέφερα με τις άπώλειες τις τελευταίες μέρες του 1940, ή Μοίρα μας έμεινε σχεδόν χωρίς άεροκλάνα και για αυτό όλόκληρος σχεδόν όο Ίανουάριος του 1941 ύπήρξε περίοδος στασιμότητας. Έν τή μεταξύ τοποθετήθηκαμ νέοι ίπτάμενοι στη Μοίρα μας για να αναπληρώσουν τους 15 φονευθέντας και τους δύο Άξ/κούς τους

Υπ/κούς Μαργαρίτη και Μάρκου οι όποιοι μετετέθησαν εκ της Μοίρας περί τα τέλη Δεκεμβρίου.

Μεταξύ των τοποθετηθέντων ίπταμένων στην Μοίρα μας την έποχή αυτή ήσαν τρεις Υπ/κοί, οι όποιοι ήσαν άριστοι πιλότοι, δύο δε εκ αυτών έμελλον να έξελιχθ

χθον μεταπολεμικῶς εἰς ἄσους τῆς Ἀεροπορίας μας. Οἱ Ὑπαζ/κοί αὐτοί ἦσαν:

- 1/ Σμηνίας Σουφρίλας Χεωριστής
- 2/ -"- Τζοβλαῆς -"-
- 3/ -"- Καραλῆς -"-

Οἱ νεοτοποθετηθέντες χρησιμοποίησαν τό χρονικό διάστημα τῆς στασιμότητος καί τὰ δύο τρία ἐν ἐνεργείᾳ ἀεροπλάνα τῆς Μοίρας μας πρός ἐξάσκησιν.

Μέχρι 31.12.40 ὁ Μοίραρχός μας, Ἐπ/γός Ποταμιᾶνος, ἦτο στή Μοῖρα. Ἐντός τοῦ Ἰανουαρίου ὅμως μετετέθη ἀφίγοντας ἔγκαιρό στήν ψυχὴ μας. Ἀντικαταστάτης του ἦλθεν ὁ Ἀντισμήναρχος κ. Ἀβέρωφ Ν.

Ἐνθὺ ὁ πρόην Μοίραρχός μας, μᾶς ἐνέκνευσε τόν ἐνθουσιασμό, ὁ ἀντικαταστάτης του, κατὰ τό δίμηνο περίπου χρονικό διάστημα Ἰανουαρίου- Φεβρουαρίου τῆς διοικήσεώς τῆς Μοίρας μας ὑπ' αὐτοῦ, μᾶς ἔδωσε σειρά μαθημάτων τακτικῆς βομβαρδισμοῦ καὶ εἶχαν τέτοια ἐπίδρασι στήν συμπλήρωσι τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας ὥστε ἐγὼ προσωπικά θεωροῦσα τόν ἑαυτὸ μου ἱκανό, μὰ ἀναλάβω καί νά ἐκτελέσω οἰασθήποτε φύσεως ἀποστολὴ τῆς Μοίρας μέ ὅλα τὰ ἀεροπλάνα τῆς ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἂν καί τὰ καθήμοντα τοῦ βαθμοῦ μου περιωρίζοντο στήν ἐκτέλεσι ἀποστολῆς μόνο ὑπὸ ἑνός ἀεροπλάνου.

Ἔτσι ὁ Ἰανουάριος τοῦ 1941 καὶ ἦταν μήνας ἀδρανείας γιὰ τὴν Μοῖρα μας, λόγῳ ἐλλείψεως ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ἀεροπλάνων, δέν ἦταν χρόνος χαμένος, ἀλλὰ ὠφέλιμος γιὰ τὰ πληρώματα καί τὴν Μοῖρα.

Τό πόσον ὠφέλιμα ὑπῆρξαν τὰ μαθήματα αὐτὰ ἐξηγεῖται ἀπὸ τό γεγονός ὅτι ἡ Μοῖρα μας κατὰ τό ὑπόλοιπο χρονικό διάστημα μέχρι τῆς λήξεως τῶν ἐπιχειρήσεων στήν Ἑλλάδα, ἐνῶ εἶχε ἐκτελέσει ἴσον περίπου ἀριθμόν ἀποστολῶν μέ τό πρῶτον δίμηνον τοῦ πολέμου καί ἀντιμετώπισε ἠδύνην πίεσι ἀπὸ τό ἀντιαεροπορικόν πυροβολικό καί τὴν ἐχθρική δίωξι, ἐν τούτοις, δι' ἀπώλειας περιωρίσθηκαμ εἰς τό ἐλάχιστον.

Στίς ἀρχές Φεβρουαρίου τὰ ἐντός ἐνεργείας ἀεροπλάνα τῆς Μοίρας μας εἶχαν πιά ἐπισκευασθῆ. Ἐν τῷ μεταξύ περί τὰ μέσα Φεβρουαρίου ἡ Μοῖρα μας εἶχε ἐφοδιασθῆ μέ ἕνα μικρό ἀριθμό ἀεροπλάνων, περίπου ἕξ ; ἰδίας κατασκευῆς δηλ. Μπλενέϊμ, ἀλλὰ παλαιοῦ τύπου. Τὰ ἀεροπλάνα ταῦτά δέν εἶχαν μακρυὰ μούρη ὅπως τὰ πρῶτα, γι' αὐτό καί τὰ λέγαμε "κουτσομούρικα" καί περιωρίζαν πολὺ τίς κινήσεις τοῦ βομβαρδισμοῦ κατὰ τὴν ἐκτέλεσι τῶν ἀποστολῶν. Ἐντός αὐτοῦ καί γιὰ τόν βομβαρδιστὴ καί γιὰ τόν πολυβόλητὴ δέν ὑπῆρχε ἔξοδος κινδύνου ἀπὸ τὴν κάτω πλευρά τῆς ἀτράκτου τοῦ ἀεροπλάνου. Ἔτσι εἰς περίπτωσιν ἐγκαταλείψεως τοῦ ἀεροπλάνου ἔπρεπε ὁ πιλότος νά ἀναστρέψῃ αὐτό γιὰ νά πέσουν ὅλα τὰ μέλη τοῦ πληρώματος. Αὐτό ὅμως ἀπεδείχθη ἀνεφάρμοστο ὅταν στίς 11.3.41 βρέθημε στήν ἀνάγκη νά ἐγκαταλείψῃ τό σκάφος τό πλήρωμα ἑνός τέτοιου ἀεροπλάνου. Ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἄνδρες τοῦ πληρώματος ἐσώθη μόνο ὁ ἕνας, ὁ πιλότος. Γι' αὐτό ὅταν μπαίναμε γιὰ ἀποστολὴ σὲ τέτοια ἀεροπλάνα, εὐχόμεσθε στόν ὕψιστο νά μὴν βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη νά ἐγκαταλείψωμε τό σκάφος. Ἴσοδυναμοῦσε μέ θάνατο. Καί ἐπειδὴ παθαίνουν συχνὰ βλάβες οἱ μηχανές τους τὰ λέγαμε καί "νεκροφόρες".

Ἐν πάσῃ περιπτώσει μέ τὰ ἀεροπλάνα αὐτὰ καί τὰ ὑπόλοιπα διασωθέντα

ἀποστολῆς

Μουχία

της Μοίρας μας, από τις πρώτες μέρες του Φεβρουαρίου, επανήρχισαν οι άποστολές κυρίως προς το μέτωπο του Τεπελενίου, Τρεμπεσίνας και Σεντέλης.

Περί τὰ τέλη Φεβρουαρίου ήλθε νέος διοικητής της Μοίρας μας ο' Αντ/ρχος Καραμπίνης Γρηγ. Υπό την διοίκησίν του ή Μοίρα μας εξετέλεσε τις πλέον επικίνδυνες άποστολές της με 2 έως 3 άεροπλάνα στις περιοχές Λιουζάτι και Ραάβα βορειως του Τεπελενίου κατά την άποτυχοδσα και πολύ διαφημισθεϊσα προηγουμένως υπό των Ίταλων επίθεσι του Μουσολίνι τον Μάρτιο του 1941. Αντιμετωπίσαμε τότε σφοδρότατο άντιαεροπορικό κυροβολικό και ταχύτητα έχθρικά άεροπλάνα διώξεως τὰ περίφημα Μάκι, ταχύτερα και των άεροπλάνων της Μοίρας μας.

Τήν 1ην Μαρτίου του 1941 ο τρομακτικός σεισμός της περιοχής της Ααρσίσης δημιούργησε όρύγματα σε διάφορα μέρη του άεροδρομίου Άμπελωνος και τό έκανε άκατάλληλο για να χρησιμοποιηθη υπό των άεροπλάνων της Μοίρας μας. Γι' αυτό την ίδια μέρα μετακινήθη ή Μοίρα μας στο άεροδρόμιο του Σαλμυρού. Στο Άεροδρόμιο Άμπελωνος είχαν την βάση τους και δύο Μοίρες Διώξεως Πεζεντέλ. Στο άεροδρόμιο του Σαλμυρού είχαν την βάση τους μία Άγγλική Μοίρα Βομβαρδισμού με άεροπλάνα Μπλενέϊμ και ή δική μας Μοίρα Βομβαρδισμού με άεροπλάνα Μπλενέϊμ.

Εδώ έφθασαν τοποθετηθέντες στη Μοίρα μας οι κάτωθι Άξ/κοί και Άρχ/νίαι:

1/ Σπ/ρίο Θεοφανίδης	Χειριστής
2/ Αρχ/ας Άτματσιάδης	Βομβ. Πολυβολητής
3/ -"- Γεωργιάδης	9"- -"
4/ -"- Μαυροματίδης	-"- -"
5/ Σπ/ρίο Κουρόπουλος	Χειριστής φωτιστής
6/ Σπ/ρίο Νέζης	-"- -"
7/ Αρχ/ας Χρυσός	Βομβ. - Πολυβολ.
8/ -"- Τσολακίδης	-"- -"
9/ ; Δημόπουλος	-"- -"
10/ Σπ/ρίο Στασινόπουλος	Χειριστής

Οι Άξ/κοί αυτοί ως επί τό πλείστον Βομβ. Πολυβοληταί έκπρόκειτο να άντιμεταστήσουν εκείνους οι όποιοι ύπηρετούσαν στη Μοίρα από της έναρξεως του πολέμου και είχαν συμμετάσχει σε πολλές πολεμικές άποστολές. Ένας άπ' αυτούς ήταν και ο ύποφαινόμενος. Η έχθρική όμως επίθεσις του Μαρτίου στην περιοχή του Τεπελενίου και ή ανάγκη καταστροφής και διαλύσεως έχθρικών συγκεντρώσεων στην περιοχή της έχθρικής επίθεσεως υπό άεροπλάνων με πληρώματα μακρας πολεμικής πείρας και εξησημένα στο χειρισμό των άεροπλάνων τούτων άνέβαλε την μετάθεσί μας και τελικά την έματαιωσε ή Γερμανική επίθεσις της όης Άπριλίου.

Ωστόσο μερικοί από τους νεοτοποθετηθέντας Άξ/κούς έλαβαν μέρος σε άποστολές, δύο δέ εξ' αυτών οι Άρχ/νίαι Τσολακίδης και Μαυροματίδης έφονεύθησαν στην επικίνδυνη όπως την έχαρακτήρισε τότε ή δευτέρα άποστολή της 11.3.41 στην όποιαν συμμετείχον και ο ίδιος και είδον τό άεροπλάνο τους να κίπτη φλεγόμενο άνωθεν του στόχου.

Μετακίνηση 9/1941

Διακ

Κατά τους τελευταίους δύο μήνες του πολέμου τα πληρώματα των αεροπλάνων είχαν εφοδιασθή με λαρυγγόφωνα και έτσι καταργήσαμε τους σπάγγους, το παλαιό και δικής μας έπινοήσεως, μέσον ένδοσυνεννοήσεως. Καιρός ήταν. Ο έφοδιασμός αυτός συνετέλεσε στον περιορισμό των άπωλειών της Μοίρας μας. Συγκεκριμένως στην άποστολή της 6.3.41 της Μοίρας μας, το αεροπλάνο με πλήρωμα τόν Σμηναγό Παπαθέου ως χειριστή, τόν Άντ/ρχο Καραμπίνη διοικητή της Μοίρας μας, ως Παρατηρητήν και τόν Άρχ/νία Σάκη, ως Πολυβολητή, επιστρέφον από την άποστολή βομβαρδισμού της περιοχής του Τεκελενίου δλίγον βορείως των Ίωαννίνων, έβλήθη κατά λάθος από δύο Άγγλικά διώξεως ως έχθρικό. Η Έγκαιρος και άκριβής συνεννόησις μεταξύ των μελών του πληρώματος είχε ως αποτέλεσμα να σωθῆ από αεροπλάνο και το πλήρωμα με λίγας μόνον βλάβας, διότι είχε έν τῷ μεταξύ δεχθῆ το αεροπλάνο μας 12 σφαίρες μερικές των όποιων μιά έτρύπησαν τήν άποθήκη βενζίνης.

Άνεφερα ἤδη ότι τα τελευταία παραληφθέντα "καυτοσομούρικα" αεροπλάνα της Μοίρας μας πάθαιναν συχνά βλάβες στον άέρα και τους κινδύνους τους όποιους διατρέχαμε τα πληρώματα των αεροπλάνων. Ένα τέτοιο κίνδυνο διέτρεξαν οι άνδρες του πληρώματος ένδος τέτοιου αεροπλάνου στην άποστολή της 9.3.41 με πλήρωμα το Σμηναγό Σουφρίλα ως χειριστή, τόν Άρχ/νίαν Σάκη ως Βομβαρδιστή και τόν Άρχ/νία Νέζη ως Πολυβολητή. Μετά την άπογείωσι μας και πριν φθάσωμε στο Βελεστινό ο Ένας κινήτηρας άρχισε να μή δουλεύῃ καλά. Άποφασίσαμε και επιστρέψαμε. Μόλις όμως ο χειριστής πέρασε το μοχλό του συστήματος προσγειώσεως για να κατεβούν οι τροχοί, το αεροπλάνο έχασε άδοτομα ύψος με κίνδυνο να συντριβοῦμε έξω από το αεροδρόμιο. Ο χειριστής τότε επανέφερε το μοχλό στην προηγούμενη θέση του και το αεροπλάνο ξαναπήρε ύψος. Δύο φορές επανελήφθησαν τα Ίφια. Επρότεινα να βρίζουμε τίς βόμβες μας στη θάλασσα και να κάνωμε προσγειώσι με το σύστημα των τροχών μέσα. Ο πιλότος όμως είχε την πεποίθησιν ότι θα πετύχαινε την προσγειώσι του αεροπλάνου κανονικά και δέν έδέχθη. Πράγματι άφου έκανε μία τελευταία στροφή και πήρε γραμμή προσγειώσεως κατέβηκε χαμηλά, μόλις έφθασε λίγο πριν από την κορυφή του αεροδρομίου κατέβασε το σύστημα. Όταν έφθασαν οι τροχοί στο έδαφος, κάτω ήταν το αεροδρόμιο, αλλά υπήρχε έλάχιστος χῶρος για τροχοδρόμησι. Η ίκανότης όμως του χειριστού έσωσε το αεροπλάνο και το πλήρωμά του. Όταν σέ λίγο ἤρθε ο διοικητής και μερικοί Άξ/κοί της Μοίρας στο αεροπλάνο, ἦσαν ώχροί. Ερώτησα τότε το Σμηναγό Τσόλα. "Τό χρώμα είναι αυτό που έχετε;" μου απήντησε. "Εμείς το ζέρωμε που σας βλέπαμε από κάτω". Η άποστολή έματαιώθη το πρωί, έγινε όμως το άπογευμα.

→ Στην επιστροφή μας από μίαν άλλην άποστολή έναντίον της περιοχής του Τεκελενίου και ένῶ πετούσαμε δύο αεροπλάνα εις ύψος 3.000 μ. άνατολικῶς των Ίωαννίνων πάνω από το όρος Μιτσικέλλι, είδα ξαφνικά να άποσπᾶται και να ένδφενδονίζεται δλόκληρη ή μία έλιξ του άλλου άριστέρου μας εύρισκομένου αεροπλάνου, το όποιο εύθύς άμέσως ἤρχισε να στρέφῃ και να κλίνῃ από τή μία πλευρά και να χάνῃ ύψος. Άπεφασίσαμε να το ακολουθήσωμε για να αναφέρωμε σχετικῶς στη βάση μας. Η νέφωσις όμως γινόταν πυκνότερη όσο χάναμε ύψος και τελικά το χάσαμε από τα μάτια μας. Όταν όμως φθάσαμε στα 500 μ. ύψος το είδαμε προσγειωμένο δλίγω δυ-

τικά της λίμνης των Ιωαννίνων. Κατεβήκαμε στα 50 μ. και είδαμε το πλήρωμα του αεροπλάνου έξω από αυτό να μας χαιρετά. Ο Υπ/γός Στρατής, ο Αρχ/νίας Πολυχρονιάδης και ο Αρχ/νίας Βογιατζάκης. Ύστερα πήραμε ύψος και επιστρέψαμε στη βάση μας και αναφέραμε σχετικώς με την αναγκαστική προσγείωσι του αεροπλάνου της Μοίρας μας και την διάσωσι των συναδέλφων μας.

Πολλές τέτοιες δυσκολες και επικίνδυνες στιγμές συμπολεμιστών μου αντίκρισαν τα μάτια μου και άλλες πάλι ένοιωσα ο ίδιος. Όπως υπάρχουν ήρωισμοί και ολοκαυτώματα που δεν θα βρεθῆ κανείς ποτέ να περιγράψῃ γιατί ένεσθαι που δημιούργησαν τις εξαίρετες πράξεις τις πήραμ για πάντα μαζί τους. Είναι οι 17 τιμημένοι νεκροί της Μοίρας μας που δεν επέστρεφαν ποτέ πιά στη βάση τους. Η προσφορά της 32ας Μοίρας Βομβαρδισμού, της Μοίρας των Μπλενέϊμ με τους 17 νεκρούς της σε σύνολο 50 φονευθέντων αεροπόρων μας κατά την ένδοξο εκείνη περίοδο του 1940-41 είναι σημαντική, ή σημαντικώτερη της Αεροπορίας μας.

Αλλ' η Μοίρα μας δεν είχε μόνο τους νεκρούς της, είχε και τον αντιπρόσωπόν της ανάμεσα στην τάξι των πολεμικών αναπήρων μας. Οι κακουχίες του πολέμου έπληξαν την υγεία μου τις τελευταίες ημέρες του πολέμου και μου έδωσαν ένα έχθρο με τον οποῖον αγωνίζομαι έκτοτε επί μία όλοκληρη 20ετία, άλλοτε νικῶν και άλλοτε νικημένος.

Μετά την επίθεσιν των Γερμανῶν έναντίον της πατρίδος μας την 6ην Απριλίου η Μοίρα έξετέλεσε μόνο μία αποστολή βομβαρδισμού στην περιοχή του Λίν βορείως του Πόγραδετς για να βοηθήσῃ τα Σερβικά στρατεύματα τα όποια, μετά την έξοδο της Σερβίας στον πόλεμο, κατήρχοντο προς Νότον στην περιοχή αυτή να ένωθῶν με τα νοτίως εύρισκόμενα Έλληνικά στρατεύματα.

Η προέλασις των Γερμανικῶν στρατευμάτων έντός του Έλληνικοῦ εδάφους Νοτίως της Θεσ/κης υπεχρέωσε την Μοίρα μας να μετακινηθῆ νοτιώτερον στο βοήθ. αεροδρόμιο Τανάγρας. Η μετακίνησις έγινε την Απριλίου. Όπως μαθαίνουμε από τις έφημερίδες και άκούαμε από τό ήρδιδφωνο, ή κατάστασις στα διάφορα μέτωπα του πολέμου πήγαινε από του καυθῶ προς τό χειρότερον. Οι Γερμανοί με την τεραστία πολεμική μηχανή του και με τό σημαντικό αεροπορικό στόλο τους κατήρχοντο στην Ελλάδα ταχύτατα. Τα έναπομείναντα ελάχιστα αεροπλάνα της Μοίρας μας και γενικῶς της Αεροπορίας μας δεν μπορούσαν, ήταν αδύνατο να σταματήσουν τό γερμανικό χείμαρο άφοῦ ὡς τότε καμμιά θύναμις στον κόσμο δεν μπόρεσε να σταματήσῃ. Έτσι δεν ζέραμε πιά τί να κάνουμε όταν μάθαμε ὅτι τό Έλληνικό μέτωπο της Αλβανίας κατέρρευσε. Την βραδυά' εκείνη της μετακινήσεώς μας φάγαμε ὅτι βρήκαμε στο κοντινό χωριό, στο Σχηματάρι και την νύχτα κοιμηθήκαμε κοντά στα αεροπλάνα κάτω από τον Έναστρο ούρανό χρησιμοποιθῶντας για κρεβάτια, στρώμα και σκέπασμα τις γυνες μας, ὅπως είμαστε με τά ρούχα γιατί δεν γνωρίζαμε τί μας έπεφύλασσε και αυτή άποψε ή νύχτα. (την έπομένη τό πρωί μία έπιδρομή από 10 περίκου Γερμανικά Μέρσεμεθ 109 έναντίον του αεροδρομίου μας άχρήστευσε μερικά αεροπλάνα μιας άλλης Μοίρας που έμῶν προσωρινά, ὅπως και ή δική μας, έκει). Την ίδια μέρα έφθασε και τό κλιμάκιο εδάφους της Μοίρας μας στην Τανάγρα. Επειδή είχε αρχίσει τό τραγικό φαινόμενο της διαλύσεως του Έλληνικοῦ Στρατοῦ μερικοί από τους

Μικελόπουλος
22 Μ. 2

ὄπλιτες εἶχαν ἐγκαταλείψῃ τῇ Μοῖρα ἀπὸ τὸν Ἄλμυρό, καὶ κατευθύνοντο πρὸς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι πού ἔφθασαν ὡς τὴν Τανάγρα ἔλαβον τὴν ἐντολὴν μετὰ τὴν ἔφιζιν στὸ ἀεροδρόμιο τοῦ Δ/το 8 τῆς ΔΑΒ Ἀντ/ρχου Ἀβέρωφ νὰ ἀναχωρήσουν βῆστος στὴ πατρίδα του ἢ ὅπου ἤθελε. Τότε ἀκριβῶς συνέβη ἡ πρώτη μερική διάλυσις τῆς Μοίρας. Ἔτσι μείναμε μόνο οἱ ἰκταμένοι καὶ μὴ Ἀξ/κοὶ μετὰ τὰ ἀεροπλάνα μας. Στὴν συγγέντρωσιν Ἀξ/κῶν τῆς Μοίρας τὴν ἡμέρα ἐκείνη μᾶς μίλησε μὲ συγκίνησι ὁ κ. Ἀβέρωφ γιὰ τὴν πολεμική κατάστασι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, συγκίνησι πού μετεδόθη καὶ σέ μᾶς ἄν καὶ γνωρίζαμε πλέον ὅτι τὸ πῶς θὰ ἐξελίσσοντο τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμὴ. Ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ ἔνδοξος Ἑλληνικός Στρατός τοῦ μετώπου τῆς Ἀλβανίας κάθε ἀγῶνας τῆς Μοίρας μας καὶ μάλιστα μὲ τσακισμένα τὰ φτερά, ἦταν ἀκελις. Κατόπιν τοῦτου μᾶς παρεχωρήθη ἕνα λεωφορεῖο τῆς Μοίρας σέ μᾶς τοὺς ἐφέθρους ἰκταμένους Ἀξιωματικούς νὰ φύγωμε στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ παρουσιασθοῦμε στὸ Ἑλληνικὸ Στρατηγεῖο, προφανῶς γιὰ ἀπόλυσι. Καὶ τότε μὲ σκαραγμὸ στὴν καρδιά μας, ἀφοῦ φέραμε στὴ μνήμη μας τοὺς 17 νεκροὺς μας, φιλήσαμε τοὺς μονίμους συναδέλφους καὶ συμπολεμιστὰς μας καὶ τὰ ἀεροπλάνα μας πού ἀντάμα ὅλοι μαζί ἐπὶ 6 μῆνες πλέξαμε τὸ δάφνινο στεφάνι τῆς Ἀεροπορίας μας καὶ τῆς Πατρίδος μας, μπήκαμε στὸ λεωφορεῖο καὶ ξεκινήσαμε.

Σὰν φθάσαμε στὴν Ἀθήνα, ἕνας ἄνεμος αἰσιοδοξίας ἔπνεε. Τὸ μέτωπο στίς θερμοπύλες σταθεροποιήθηκε. Οἱ Γερμανοὶ δὲν μποροῦν νὰ προχωρήσουν. Ὅλοι οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ οἰκοὶ μας, πίσω στὸ μέτωπο.

Τὴν ἴδια μέρα παρουσιάσθηκαμε ὅλοι μαζί στὸ στρατηγεῖο στὸ ξενοδοχεῖο τῆς Μεγ. Βρετανίας, νὰ μᾶς παραχωρήσουν τὸ αὐτοκίνητο νὰ ἐπιστρέψουμε στὴ Μοῖρα μας, στοὺς συναδέλφους μας, στὰ ἀεροπλάνα μας. Τὴν ἐπομένη τὸ πρωὶ ξεκινήσαμε γιὰ τὸ ἀεροδρόμιο Τανάγρας, γιὰ τὴν Μοῖρα.

Ὅταν φθάσαμε, μάθαμε ὅτι τὰ ἀεροπλάνα τῆς Μοίρας μας εἶχαν κάνει μία ἀκόμη ἀποστολὴ βίφως ἐφοδίων σέ περικυκλωμένα καὶ ἀμυνόμενα στρατεύματά μας στὴν Ἠπειρο. Ἦταν ἡ τελευταία ἀποστολὴ τῆς Μοίρας μας γιὰτὶ οἱ θερμοπύλες ἔπεσαν καὶ οἱ Γερμανοὶ κατήρχοντο πλέον ὀλοταχῶς καὶ χωρὶς ἀντίστασι πρὸς τὴν Ἀττικὴ καὶ τὴν Ἀθήνα.

Στίς 20 Ἀπριλίου, ἡμέρα τοῦ Πάσχα διετάχθη ἡ μετακίνησις τῆς Μοίρας μας στὸ ἀεροδρόμιο Ἐλευσίνος. Ἡ Μοῖρα ἔφτασε ἐκεῖ ὅπου ξεκίνησε ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ 8 μῆνες. Τὸ ἀεροδρόμιο ἦτο γεμάτο Ἀγγλικὰ καὶ λίγα Ἑλληνικὰ ἀεροπλάνα. Μόλις προσγειωθήκαμε καὶ πρὶν προφθάσουμε ν' ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὰ ἀεροπλάνα, μία ἐπιδρομὴ ἀπὸ 18 Γερμανικὰ Μέρσεσμιθ ΙΟ9 ἔκαμε μὲ τὰ πολυβόλα του τὰ μισὰ ἀεροπλάνα τῆς Μοίρας μας καὶ κάμποσα Ἀγγλικὰ. Μόλις προφθάσα καὶ ἔπεσα κρηνῆς κάτω στὸ ἔδαφος. Ἄν στεκόμουν ὄρθιος, ἢ ἂν βρισκόμουν ἀκόμη μέσα στὸ ἀεροπλάνο θὰ γινόμουν παρανάλωμα τοῦ πυρός μαζί μ' αὐτό. Γιὰτὶ τὸ ἀεροπλάνο μας ἀνεφλέγη ἀπὸ τοὺς πυροβολισμοὺς. Ἔβωσα ἀπὸ τὰ ἀτομικά μου εἶδη ἕνα μικρὸ βαλιτσάκι μὲ τὸ ἡμερολόγιό μου, τὸ βιβλίον πηξέως μου, τίς φωτογραφίες μου καὶ τὴν ἀλληλογραφία μου πού δὲν ἀποχωρίζομαι ποτέ στίς μετακινήσεις μου.

Μετὰ
Χρ. 1941

Τὴν ἴδια μέρα σὲ ἄλλη ἐχθρική ἐπιδρομή κατεστράφησαν καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀεροπλάνα τῆς Μοίρας, ἥτις καὶ διελύθη πλέον καὶ ὁ κάθε ἄξιός ἐτράβηξε τὸ δρόμο του μόνος.

Διαβάζοντας σήμερα τὸ ἡμερολόγιόν μου καὶ τὸ βιβλίον πτήσεών μου καὶ βλέποντας τὶς φωτογραφίες τῆς ἀλησμόνητης ἐκείνης περιόδου, ξανάφερα στήν μνήμη μου λεπτομέρειες πού εἶχα ἐπὶ 20 ὀλόκληρα χρόνια λησμονήσει καὶ ξανάζησα γιὰ ἄλλη μιὰ φορά τὴν ζωή καὶ τὴν ὄρασι τῆς Μοίρας μας, τῆς 32ας Μοίρας Βομβαρδισμοῦ.

Τελειώνοντας στέκομαι διὰ λίγο προσοχή γιὰτί νοιώθω νά φτερουγίζουν πάνω μου οἱ ἡρωϊκὲς ψυχὲς τῶν 17 θεικῶν συναδέλφων τῆς Μοίρας μας.

Σταυρίνης Σταυρίνης
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

